

Stari kostanj pred Dramo (javno pismo)

Za ravnatelj@drama.si dne 2023-06-23 10:37

Spoštovana ravnateljica SNG Drama, gospa Vesna Jurca Tadel,

v medijih sem prebral, da ste "težko sprejeli odločitev" za posek starega kostanja pred Dramo. Ampak *kdo* je pravzaprav sprejel to odločitev? Vi osebno? Ministrstvo za kulturo? Arhitekti? ... In kdo je odobril to odločitev, potem ko jo je nekdo "sprejel"?

Na Japonskem (in še marsikje v pametnejšem svetu od naše ljube Slovenije) takšna častljiva stara drevesa označijo-počastijo z venčkom in zanje skrbijo kot za starejše brate in sestre. Mi pa niti ne vemo, ali je ta kostanj star 75 ali 100 let ali več!? Pa saj vendar obstajajo fotografije od konca 19. stoletja dalje!

Kot ljubitelj narave in umetnosti, kot obiskovalec vaših predstav in predvsem kot človek, ki mu ni vseeno, kaj se dogaja v naši "najbolj zeleni" prestolnici, vas lepo prosim, da še enkrat premislite, in kolikor je v vaši moči (deloma najbrž je?) preprečite to barbarsko dejanje, ki je v popolnem nasprotju s poslanstvom vašega cenjenega gledališča. Tisti načrtovani vstop v podzemno (?) avlo bi se gotovo dalo urediti tudi kako drugače.

Če posek tega starega, a še vedno tako zelo živega kostanja, ki krasi naše mesto, izsiljujejo drugi (ne vem kdo), pa lahko npr. spodbudite svoje kolege, člane in članice SNG Drama, da se takrat, ko bi prišli uničevalni stroji, usedejo okrog tega drevesnega očaka in ne dopustijo, da pade. Mislim, da bi se jih odzvalo kar precej.

S spoštovanjem in lepimi pozdravi,

prof. dr. Marko Uršič (FF UL, v pokoju)

Re: Stari kostanj pred Dramo

2023-06-26 15:22, je Vesna Jurca Tadel napisala

Spoštovani prof. dr. Marko Uršič,

Vašo skrb in skrb javnosti za ohranitev divjega kostanja in drugih dreves v neposredni bližini Drame sprejemam z velikim razumevanjem, saj se zavedam, da so drevesa pomemben simbol narave v mestu in prispevajo k ambientalni kakovosti območja.

Odločitev o poseku starega kostanja je sprejela strokovna delovna skupina za prenavo Drame, ki jo je imenovalo Ministrstvo za kulturo. Skupina je podrobno preučila različne dejavnike in okoliščine ter na koncu ugotovila, da ohranitev drevesa ni izvedljiva zaradi potrebnih gradbenih del, statične sanacije stavbe ter varnosti obiskovalcev in okolice.

Razumem vašo primerjavo s tradicijo na Japonskem in drugje, kjer stara drevesa uživajo posebno spoštovanje. Tudi v slovenskem kontekstu se zavedamo pomena dreves in njihove simbolike v mestu. A kljub želji, da bi divji kostanj lahko ohranili, so si bila žal strokovna mnenja glede neizogibne odstranitve tega drevesa zaradi zahtev prenavo in arheoloških raziskav enotna.

Glede natančne starosti drevesa se je opravila zgodovinska analiza in strokovnjaki so presodili, da na fotografiji historičnega objekta SNG Drama Ljubljana, posneti med leti 1928 in 1947, drevo še ni bilo posajeno. Vseeno so bile izvedene raziskave in ocene stanja drevesa, ki so pokazale, da bi ob izboljšanju rastnih razmer – ki pa zaradi potrebne celovite prenavo gledališča, ki vključuje tudi statično sanacijo in arheološke izkopavanje ni možno - drevo lahko še nekaj desetletij preživelo, čeprav je bilo v preteklosti že nekajkrat poškodovano. Dejstvo pa je, da bi potrebna sanacija stavbe Drame močno vplivala na pogoje, v katerih raste.

Zato smo preverili tudi možnosti za uspešno presaditev divjega kostanja in ostalih dreves v naravo, vendar se je na podlagi pridobljenih strokovnih mnenj izkazalo, da bi bila taka rešitev izredno draga, po mnenju strokovnjakov

pa tudi brez zagotovljenega uspeha. Tak je bil tudi nedaven odziv v javnosti, ko je na primer vodja Botaničnega vrta Ljubljana Jože Bavcon zagovarjal stališče, da se posadi novo drevo, ki bo bolje prilagojeno razmeram v mestu. Divji kostanj naj tudi ne bi bil najbolj primerno drevo za zagotavljanje sence, kar je sicer glavni namen mestnega drevesa, saj začne izgubljati liste že avgusta, ko je potreba po senci največja.

Po velikih prizadevanjih, ki so bila vložena v raziskovanje možnosti za ohranitev obstoječih dreves na zemljišču SNG Drama Ljubljana, in po upoštevanju vseh okoliščin in dejstev smo zato morali sprejeti težko odločitev, da tudi obravnavanega divjega kostanja ni mogoče ohraniti bodisi na trenutni bodisi na novi lokaciji. Seveda smo v želji po ohranitvi drevesa podrobno preučili tudi možnosti spremembe projekta prenove ter možnost predstavitev vhoda v podzemni foyer, vendar se tudi ta varianta ni izkazala za izvedljivo.

Ob spoznanju, da drevesa ob izvedbi projekta prenove gledališča ne bomo mogli ohraniti, smo se odločili, da v okviru projekta posebno pozornost posvetimo bodoči zasaditvi oziroma ozelenitvi okolice gledališča, pri čemer smo s projektanti dogovorjeni, da zelenju namenijo čim več prostora. S tem želimo zagotoviti ohranitev zelenih površin in ambientalne kakovosti okolice gledališča tudi po prenovi. Zelene površine bomo povrnili z zasaditvijo novih dreves, ki jim bodo v procesu prenove zagotovljene najboljše možne rastne razmere za uspešno in dolgotrajno rast. S tem se bomo poskušali čim bolj približati s strani arborista svetovalca podanim strokovnim priporočilom za pokritost z drevesnimi krošnjami. Arhitekturno biro Bevk Perović, ki je zasnoval prenovu Drame, tako že pripravlja prostorski načrt zasaditve priporočenih visokodebelnih drevesnih vrst.

V upanju na vaše razumevanje vas lepo pozdravljam,

Vesna Jurca Tadel

Za Vesna Jurca Tadel dne 2023-06-26 19:12

Spoštovana gospa Vesna Jurca Tadel, ravnateljica ljubljanske Drame,

hvala vam za obširen odgovor in utemeljitve poseka starega kostanja, ki jih racionalno razumem. Verjamem, da ste premislili vse (vsaj "realne") možnosti. Sem se pa na to vest dokaj emocionalno odzval najbrž tudi zato, ker se zadnje čase v našem mestu kar vrstijo poseki starih, tudi *post festum* na videz še povsem zdravih dreves (na Rožniku, na Gradu, pred nekaj leti v Foesterjevem vrtu za FF in še kje). Kljub racionalnim razlogom mi je žal, da se to dogaja, v tem vidim nekulturna, zelo kratkovidna dejanja. Zame je takšno drevo stokrat vrednejše od kakega arhitekturno bleščečega novega foyeja.

V ilustracijo svoje nostalgije vam pošiljam dve fotki, ki sem ju (seveda med mnogimi drugimi) posnel pred nekaj leti na Japonskem: na prvi je [drevo z venčkom ob stopnišču budističnega templja Ishiyama-dera](#), v katerem je Murasaki Šikibu okrog leta 1000 n. š. (drevo sicer ni toliko staro) pisala nekaj časa svoj veliki roman o princu Gendžiju; na drugi fotki pa je več kot 500 let stara češnja, ki ji s podporniki pomagajo živeti v templju [Hosen-in v Ohari pri Kjotu](#).

Lep pozdrav s Krasa, sicer rojeni Ljubljančan,

Marko Uršič